

РОБЪРТ ЧЕЙМБЪРС
УЛИЦА „СВЕТА БОГОРОДИЦА
ПОЛСКА“

Превод от английски: Радин Григоров, 2014

chitanka.info

*„Et tous les jours passes dans la tristesse
Nous sont comptes comme des jours h
eureux!“^[1]*

I

Улицата не е луксозна, но не е и занемарена. Сред посестримите си тя е единствена — улица без прилежащ ѝ квартал. Смята се, че се намира извън очертанятията на аристократичния булевард на парижката обсерватория. Монпарнаските студенти не искат и да чуят за нея, защото я смятат за прекалено натруфена. Латинският квартал, от Люксембургската градина, негова северна граница, се присмива на почтеността ѝ и се вьси на спретнато облечените студенти, които я обитават. Малцина непознати минават по нея, но понякога се случва студентите от Латинския квартал да я използват като връзка между улица „Рен“ и улица „Булие“, но като се изключи това и посещенията през празничните дни на родители и опекуни до манастира край улица „Бавен“, улица „Света Богородица Полска“ е притихнала като някой булевард от шестнадесети окръг. Най-въздигнатият ѝ участък лежи между пресечките „Гранд-Шомиер“ и „Бавен“. Поне до това заключение бе стигнал преподаваният Джоел Байръм, който крачеше по нея, предвождан от Хейстингс. За последния улицата изглеждаше прекрасна в топлото юнско време. Той бе започнал да се надява за избирането ѝ, когато преподаваният Байръм рязко потръпна при вида на кръста върху отсрещния манастир.

— Йезуити — промърмори той.

— Мисля, че нещо по-добро няма да намерим — уморено каза Хейстингс. — Сам казахте, че в Париж властва грехът. Струва ми се, че на всяка улица ще открием или йезуити, или нещо по-лошо.

След миг той повтори:

— Или нещо по-лошо, което, разбира се, аз не бих забелязал, ако не беше предупреждението ви.

Доктор Байръм присви устни и се огледа. Сериозността на околностите видимо му направи впечатление. Той се навъси към манастира, хвана Хейстингс под ръка и се насочи към железната порта. Тя носеше номер 201-А, боядисан с бяло на син фон. Под табелката имаше бележка, отпечатана на английски:

1. За портиера звънете веднъж.
2. За слугата звънете два пъти.
3. За салона звънете три пъти.

Хейстингс докосна електрическия бутон три пъти. Появи се спретнатата камериерка, която ги преведе през двора и ги остави в приемната. Вратата на съседната трапезария бе оставена отворена; от масата там се надигна трътлеста жена, която побърза да ги посрещне. Хейстингс можа да зърне и млад мъж с едра глава, а също и неколцина възрастни господа — всички те закусуваха. Подир това жената затвори вратата на трапезарията след себе си. Тя бе придружена от черен пудел и аромата на кафе.

— За мен е истинско удоволствие да ви приветствам! — възкликна тя. — Вие сте англичанин? Не? Американец? Разбира се. В моя пансион отсядат предимно американци. Тук всички говорят английски, или поне всички от персонала. Аз също говоря по малко. Радвам се да ви приветствам...

— Мадам... — поде доктор Байръм, но бе прекъснат отново.

— Да, зная! Вие не говорите френски, но сте дошли да се научите. Съпругът ми разговаря на френски с пансионерите. В момента той преподава на едно американско семейство...

Тук пуделът заръмжа към доктор Байръм и бе скастриен от стопанката си:

— Кротувай, негоднико! — Тя леко удари пудела.

— Mais, madame — усмихна се Хейстингс — il n'a pas l'air tres feroce.^[2]

Пуделът избяга, а стопанката му възкликна:

— Какъв възхитителен акцент. Вие говорите френски като истински парижки джентълмен!

Едва тогава доктор Байръм успя да се намеси и да се осведоми за цените.

— Това е сериозно заведение; клиентите ми са най-добрите. Семеен пансион, където човек се чувства като у дома си.

Те се качиха горе, за да огледат бъдещата стая на Хейстингс, да изпробват пружината на леглото и да уговорят седмичното заплащане. Доктор Байръм изглеждаше доволен.

Мадам Маро ги изпрати до вратата и позвъни за прислужницата. Докато Хейстингс излизаше навън, неговият водач и наставник поспря за момент и впери сълзящите си очи в мадам.

— Предполагам разбирате, че той е изключително възпитан младеж с непоклатим морал. Той е млад и до този момент никога не е напускал дома си, никога не е посещавал голям град. Родителите му ми възложиха, като стар семеен приятел, обитаващ Париж, да се погрижа той да бъде оставен сред положително влияние. Той ще изучава изкуство. Но родителите му в никакъв случай не биха искали той да живее в Латинския квартал, ако познаваха неморалността, която цари в него.

Звук, наподобяващ падането на резе, го прекъсна и го накара да повдигне очи, но не успя да зърне през вратата на приемния салон как прислужницата удря едроглавия младеж.

Мадам се изкашля, хвърли изпепеляващ поглед зад гърба си и отново се обърна сияеща към доктор Байръм.

— В такъв случай е добре, че сте дошли тук. По-сериозен от този пансион трудно ще намерите — уверено заяви тя.

Тъй като нямаше какво повече да каже, Байръм се отправи към Хейстингс, който изчакваше на улицата.

— Вярвам — каза преподобният, — че няма да сключваш познанства с йезуити!

Хейстингс се загледа в манастира. Красиво момиче мина пред сивата фасада и той се загледа в него. Някакъв младеж с бои и платно мина край момичето, размени няколко думи с нея по време на кратко, но енергично здрависване. Двамата се разсмяха и младежът се отдалечи, подвиквайки:

— До утре, Валентин.

— До утре — извика тя като ехо в същия момент.

[1] Един след друг се нижат дните на печал, а миговете щастие се броят на пръсти. (фр.). — Б.пр. ↑

[2] Вие изобщо не изглеждате жестока! (фр.). — Б.пр. ↑

II

— Харесва ли ви Париж, мосю Естин? — попита мадам Маро на следващата сутрин, когато Хейстингс слезе да закусва, още розовеещ от умиването си.

— Сигурен съм, че ще ми хареса — отвърна той, сам изненадан от униинето си.

Слугинята му поднесе кафе и кифлички. Хейстингс отвърна на кухия поглед на едроглавия младеж и плахо отвърна на поздравите на високомерните старци. Той дори не допи кафето си, а остана разсеяно да чопли кифла. Дори не усещаше състрадателния поглед на мадам Маро. Тя поне проявяваше достатъчно такт, за да не го безпокои.

В един момент в трапезарията влезе слугиня, понесла две купи шоколад. Високомерните господа се вторачиха в глезените ѝ. Слугинята остави шоколада на маса край прозореца и се усмихна на Хейстингс. Подир това слаба млада дама, последвана от своя двойничка във всичко, с изключение на годините, се настани на въпросната маса. Двете дами бяха американки, но не обърнаха никакво внимание на Хейстингс. Това загърбване от негови сънароднички само допринесе за униинето му. Той стисна ножа си и се загледа в чинията.

Иначе слабоватата дама не беше от мълчаливите. Тя осъзнаваше присъствието на Хейстингс, готова да изпита задоволство от погледа му. От друга страна, тя напълно осъзнаваше превъзходството си, защото бе пристигнала в Париж още преди три седмици, докато той, лесно можеш да се види, още не бе разопаковал багажа си.

В гласа ѝ се долавяше самодоволство. Тя разговаряше с майка си за достойнствата на Лувъра и „Льо Бон Марше“, макар че отговорите на майката се ограничаваха до възклицания.

Възрастните господа напуснаха салона едновременно, привидно любезни, в действителност кипящи от гняв. Те не можеха да понасят американките, които изпълваха помещението с дърдоренето си.

Едроглавият младеж ги изпроводи с многозначително покашляне и промърмори:

— Чудати птици!

— Те ми приличат на озлобени старчета, господин Блейдън — каза момичето.

В отговор господин Блейдън се усмихна и каза:

— Някога и те са имали своето време.

Тонът му загатваше, че в момента е настъпило неговото.

— И затова всички имат подпухнали очи — извика девойката. — Мисля, че е срамота за един млад господин...

Поредното възклицание на майката сложи край на този разговор.

След малко господин Блейдън захвърли „Льо пети журнал“, който всеки ден четеше безплатно, и се обърна към Хейстингс, възнамерявайки да му направи добро впечатление.

— Виждам, че сте американец — поде той.

На тази оригинална и брилянтна реплика измъчваният от носталгия Хейстингс отвърна благодарно. Техният разговор се оказа подхранван от подмятанията на госпожица Сузи Бинг, адресирани към господин Блейдън. Но тя забравяше да добави обръщение към думите си, така че Хейстингс отвърна на някои от репликите ѝ. Така бе постигнато сърдечно разбирателство между събеседниците и Сузи и майка ѝ разшириха протектората си над неутралната територия.

— Господин Хейстингс, не бива да напускате пансиона всяка вечер, както прави господин Блейдън. Париж е ужасно място за младите господа, а господин Блейдън е отвратителен циник.

Едроглавият младеж изглеждаше доволен от това определение.

— По цял ден ще бъда в студиото, така че ще се радвам да се прибирам вечер — отвърна Хейстингс.

Господин Блейдън, който получаваше петнадесет долара на седмица в качеството си на представител на нюйоркска компания, се подсмихна скептично и се оттегли, защото му предстоеше среща с клиент на булевард, „Мажента“.

А Хейстингс излезе в градината заедно с госпожа Бинг и Сузи. По инициатива на дамите тримата се настаниха в сянката пред портата.

Кестеновите дървета все още стискаха шипестите си розово-бели плодове; пчели жужаха сред розите, обвили белите стени на дома.

Някаква свежест се усещаше във въздуха. Водоноски сновяха по улицата; извор бълбукаше сред улица „Гранд-Шомиер“. Вrabчетата весело подскачаха сред паветата, непрекъснато скачаха във водата да

се окъпят и възторжено се почистваха с човчици. В градината от отсрещната страна на улицата запяха два коса.

Хейстингс с мъка прочисти гърло: песента на птиците и ромолът на водата в каналите му напомниха за слънчевите поляни на Милбрук.

— Вижте, кос — каза госпожица Бинг. — Ето го там, върху цъфналия в розово храст. Той е изцяло черен, само човката му не е, сякаш я е топил в омлет, както се изразяват французите.

— Сузи! — възкликна майка й.

— Зад тази градина има ателие, в което живеят двама американци — невъзмутимо продължи девойката. — Често съм ги виждала да минават. Изглежда, често ги посещават модели, предимно млади и женствени...

Майката възкликна за пореден път.

— Може би те предпочитат да рисуват такива фигури, макар да не виждам защо им е да канят по пет дами, още трима господата и да се качват в карети, за да се отдалечават с песен. Тази улица — продължи Сузи — е скучна. Тук няма какво да се види — освен градината и част от булевард „Монпарнас“. Само полицаите минават тук. А на ъгъла има манастир.

— Аз смятах, че това е йезуитско училище — поде Хейстингс, но отново бе заглушен от Бедекерово описание на мястото, приключило с:

— От едната страна се намират хотелите на Жан Пол Порен и Гийом Бугеро, а отсреща, на улица „Жул Шаплен“, Карол Дюран рисува шедьоврите, които заплениват света.

Косът отново запя гърлено; от някакво невидимо място в града незайна птица отвърна с леещи се трели. В един момент врабчетата престанаха да се къпят и с чик-чирикание се огледаха.

Някаква пеперуда кацна сред зюмбюлите и трепна с алени крилца в маранята. Пред очите на Хейстингс изникна пейзаж с високи лопени и уханна млечка, сред които трептят пеперуди. Той видя бяла къща и обрасла веранда... мъж четеше, а жена се привеждаше над легло. Това накара сърцето му да трепне. Миг по-късно госпожица Бинг го сепна.

— Струва ми се, че вие тъгувате по дома!

Хейстингс се изчерви. Госпожицата го погледна с разбиране и продължи:

— В началото, когато тъгувах, двете с мама отивахме да се разходим в Люксембургския парк. Не зная защо, но точно сред онези старинни градини се чувствам най-близо до дома. Никъде другаде в този изкуствен град не съм усещала подобно нещо.

— Те са пълни с мраморни статуи — каза госпожа Бинг. — Аз самата не виждам прилика.

— Къде се намира този парк? — попита след известно време Хейстингс.

— Елате да ви покажа — каза девойката. Той я последва по портата, където тя посочи към улица „Вавен“. — След манастира завивате надясно — усмихна се тя. Хейстингс се отдалечи.

III

Люксембургската градина гъмжеше от цветя.

Хейстингс бавно закрачи сред алеите, обградени от дървета, край покрити с мъх статуи и древни колони. Градинката при бронзовия лъв го отведе до терасата над фонтана. Долу водата блестеше на слънцето. Цъфтящи бадеми обгръщаха терасата, а отвъд тях се извиваха кестени по протежение на западното крило на двореца. В единия край на алеята се издигаха белите куполи на Обсерваторията, напомнящи на джамия; в другия ѝ край се издигаше масивният дворец, чиито прозорци пламтяха под юнското слънце.

Край фонтана деца и бавачки с бели касинки побутваха малки лодки с помощта на бамбукови пръти. Платната на играчките висяха унило в лятното безветрие. Някакъв полицай с червени еполети и рапира ги наблюдаваше известно време и се отдалечи, за да смъмри младеж, отвързал кучето си. Кучето бе заето да размахва крака във въздуха и да отрива гръб о тревата.

Полицаят посочи към кучето, останал безмълвен от възмущение.

— Здравейте, капитане — усмихна се младежът.

— Здравейте, мою студент — изръмжа полицаят.

— Какво желаете от мен?

— Ако не го вържете, ще го отведе — кресна полицаят.

— И защо го казвате на мен, мою?

— Моля? Този булдог не е ли ваш?

— Ако беше, не мислите ли, че щях да го водя на каишка?

За момент полицаят остана втренчен, сетне, решил, че студентът се гаври с него, понечи да сграбчи кучето, което ловко отскочи. Гонитбата им се проточи край цветните лехи; а всеки път, когато преследвачът се приближеше прекалено, преследваният се стрелваше право през цветята, което не беше особено справедливо.

Младежът изглеждаше развеселен; булдогът също изглеждаше доволен от упражнението.

Полицаят забеляза това и реши да удари самия корен на злото. Той изтича до студента и заяви:

— В качеството ви на стопанин на този смутител на обществения ред ви арестувам!

— Но това куче не е мое — възрази другият.

Този проблем се оказваше прекалено труден. Трима градинари бяха привлечени на помощ за залавянето на кучето, но то нямаше намерение да изчаква прегрупирането им, а избяга по улица „Медичи“.

Полицаят потърси утеха сред бавачките, а студентът, поглеждайки часовника си, се надигна с прозявка. Тогава той забеляза Хейстингс, усмихна се и се поклони. Смеещият се Хейстингс се отправи към него.

— Клифърд. Не те познах.

— Заради мустаците е — въздъхна другият. — Пожертвах ги, за да угодя на... на една дружеска прищявка. Как ти се стори кучето ми?

— Значи все пак е твое? — възкликна Хейстингс.

— Разбира се. За него тази гоненица беше приятно забавление, но тъй като вече е известен, ще трябва да престана. В този момент той вече се е прибрал у дома. Винаги прави така, когато изникнат градинарите. Жалко, той много обича да се въргаля из затоплената трева.

Разговорът се насочи към Хейстингс. Клифърд любезно предложи да стане негов спонсор в студиото.

— Дъртият клюкар... прощавай, доктор Байръм, ми каза за теб още преди да съм те срещнал. Двамата с Елиът с радост бихме помогнали. — Тогава той отново си погледна часовника и промърмори:

— Имам десет минути да хвана влака за Версай. Клифърд понечи да се отдалечи, но в този момент зърна някаква девойка да минава край фонтана, затова с обърквана усмивка свали шапката си.

— Защо не си във Версай? — каза тя, почти без да обръща внимание на Хейстингс.

— Тръгнал съм — смотолеви Клифърд.

За момент двамата с момичето замълчаха, преди той да добави, изчервен:

— Ако позволиш, бих искал да ти представя своя приятел. Мосю Хейстингс.

Представеният се поклони ниско. Тя се усмихна чаровно, но в стойката на парижката ѝ главица се долавяше някаква злоба.

— Иска ми се мосю Клифърд да ми отделяше повече време, когато води със себе си тъй очарователни американци.

— Да си вървя ли, Валентин? — поде Клифърд.

— Определено — отвърна тя.

Той се сбогува набързо и видимо потръпна, когато девойката додаде:

— И предай искрените ми поздрави на Сесилия! Клифърд изчезна по улица „д’Аса“. Момичето понечи да се отдалечи, но внезапно си спомни Хейстингс, погледна го и поклати глава.

— Мосю Клифърд е тъй лекомислен, че понякога аз самата изпитвам срам — усмихна се то. — Сигурно сте чували за успеха му в Парижкия салон?

Думите ѝ го объркаха; тя забеляза това.

— Предполагам, че сте били в Салона?

— Още не — отвърна Хейстингс. — Пристигах в Париж преди три дни.

Тя не обърна особено внимание на обяснението му, а продължи:

— Никой не си представяше, че той притежава енергията да стори нещо хубаво, но в деня преди откриването на изложбата мосю Клифърд изненада всички ни с появата си, спокоен, с орхидея в бутониерата си и участващ с красива картина.

Тя се подсмихна на спомена си и се загледа във фонтана.

— Мосю Бугеро ми каза, че мосю Жулиан бил толкова изненадан, че само се здрависал с мосю Клифърд, забравяйки да го потупа по гърба — развеселено продължи тя. — Представете си, старият Жулиан да забрави да потупа някого по гърба.

Хейстингс я погледна с ново уважение, впечатлен от познанството ѝ с великия Бугеро.

— Ако позволите да попитам, вие ученичка на Бугеро ли сте?

— Аз ли? — изненадано каза тя и го погледна с любопитство. Нима той си позволяваше да се шегува тъй скоро след запознаването им?

Възпитано сериозното му лице се взираше в нейното. „Ама че забавен човек“, помисли си тя.

— Вие сигурно изучавате изкуство? — продължи той.

Тя се облегна на слънчобрана си.

— И защо мислите така?

— Защото се изразявате по такъв начин.

— Вие ми се присмивате — рече тя, — а това не е възпитано.

И в следващия момент тя замълча, защото той се изчерви.

— От колко време сте в Париж? — рече накрая тя.

— От три дена.

— Невъзможно! Вие говорите френски прекалено добре! — И след известно мълчание тя се осведоми: — Наистина ли сте новодошъл?

— Да.

Тя се настани на мраморната пейка, върху която неотдавна бе седял Клифърд, опря слънчобрана на ръката, намести го над главицата си и отново се обърна към събеседника.

— Не вярвам.

Той долови комплимента; за момент се поколеба да се представи за един от презираните новодошли. Тогава събра смелостта си и й призна незапознатостта си — и то с откровеност, която изпълни сините й очи с удивление и раздвижи устните й в пленителна усмивка.

— И никога не сте виждали студио?

— Никога.

— Нито модел?

— Също.

— Забавно — сериозно каза тя.

Подир това и двамата се засмяха.

— Да разбирам, че вие сте виждали ателиета? — каза той.

— Стотици.

— А модели?

— Милиони.

— И познавате Бугеро?

— Да. Освен това Енер, Констан, Порен, Пюви дьо Шаван, Данян, Куртоа... и всички останали.

— А самата вие не сте художничка?

— Простете, нима съм казала подобно нещо?

— Няма ли да ми отговорите? — Той се поколеба.

Тя го гледаше и усмихнато клатеше глава. Неочаквано погледът й се насочи към земята и се зае да чертае с върха на чадърчето си.

Хейстингс също бе седнал на пейката, опрял лакти на коленете си, и наблюдаваше пръските на фонтана. Момченце, облечено като моряк, продължаваше да побутва яхтата си и да крещи:

— Не искам да се прибирам! Не искам да се прибирам!

Бавачката му буквално бе вдигнала ръце от него.

„Също като американските деца“, помисли си Хейстингс. Носталгията отново го връхлетя.

В крайна сметка бавачката конфискува корабчето му, с което накара момчето да се извърне към нея.

— Мосю Рене, когато се върнете, ще си получите играчката.

Момчето се навъси и се отдръпна.

— Дай ми кораба! — извика то. — И не ме наричай Рене. Името ми с Рандъл и ти го знаеш!

— Рандъл? — обади се Хейстингс. — Това е английско име.

— Аз съм американец — на съвършен английски произнесе момчето, обръщайки се към Хейстингс. — А тя е глупачка и ме нарича Рене, понеже мама на галено ми казва Рани...

Тук малчуганът умело се измъкна от ръцете на изтощената бавачка и зае позиция зад Хейстингс, който се засмя, прегърна момчето и го качи на коляното си.

— Това е мой сънародник — обясни той на девойката до себе си. Тези думи той изрече усмихнат, но с неочаквано сковано гърло.

— Не видяхте ли знамето на яхтата ми? — попита Рандъл.

Действително, американският флаг се поклащаше под мишницата на гледачката.

— Какво очарователно дете — възкликна девойката и импулсивно се приведе да го целуне.

Тук малкият Рандъл се отскубна от ръцете на Хейстингс, а бавачката веднага се нахвърли отгоре му, като смогна да хвърли гневен поглед към нея.

Девойката се изчерви и прехапа устна. Бавачката, все още загледана в нея, повлече детето след себе си и демонстративно обърса лицето му с носната си кърпа.

Дамата хвърли кос поглед към Хейстингс и отново прехапа устна.

— Каква злобна жена — отбеляза той. — В Америка повечето гледачки изпитват гордост, когато хората целуват децата им.

За момент тя наклони чадърчето си, за да скрие лик, после бързо го затвори и дръзко се загледа в събеседника си.

— Намирате недоволството й за странно?

— Защо? — изненадано каза той.

Тя отново го стрелна с поглед.

Неговият поглед бе ясен; той се усмихна в отговор и отново повтори:

— Защо?

— Вие наистина сте забавен — промърмори тя и наклони глава.

— Тоест?

Но тя не отговори, а отново започна да чертае с върха на чадърчето си.

— Радвам се да видя, че тук младите хора са толкова освободени — заговори след известно време той. — Аз смятах, че във Франция нещата са различни. Вие знаете, че в Америка — или поне в Милбрук, където живея аз — момичетата имат право да излизат сами и да посрещат приятелите си сами. Боях се, че тук това ще ми липсва. Но сега виждам — и се радвам, — че съм грешал.

Тя потърси погледа му и го задържа. Хейстингс продължи:

— Днес видях множество красиви момичета да се разхождат сами из парка. И вие също сте сама. Тъй като не познавам френските обичаи, кажете ми: имате ли право да посещавате театъра без придружителки?

Известно време тя остана загледана в лицето му, преди с неспокойна усмивка да каже:

— Защо ми задавате този въпрос?

— Защото съм сигурен, че отговорът му ви е известен, разбира се — весело каза Хейстингс.

— Да — безстрастно отвърна тя. — Известен ми е.

Той зачака, но тъй като не получи очаквания отговор, реши, че тя не го е разбрала.

— Надявам се не си мислите, че си позволявам неща, несъответстващи на краткото ни познанство — поде той. — Освен това ми се струва странно да не зная името ви. Господин Клифърд не ви представи лично. Това част от френските обичаи ли е?

— Това е част от обичаите на Латинския квартал — обясни тя. Очите й проблясваха весело. Неочаквано думите й започнаха да се

изливат с трескава бързина. — Трябва да знаете, мосю Хейстингс, че в Латинския квартал не се смущаваме. Ние сме бохеми, сред които етикетът и церемониите нямат място. По тази причина мосю Клифърд ви представи без излишни церемонии и с още по-голяма непринуденост ни остави. Аз съм негова приятелка. В Латинския квартал имам още много приятели. И всички ние се познаваме много добре. И понеже се интересувахте по-рано, аз не изучавам изкуство, но...

— Но? — объркано я подкани Хейстингс.

— Не, няма да ви кажа, това е тайна — с колеблива усмивка рече тя. Върху бузите ѝ бяха изникнали розови петна; очите ѝ сияеха още по-ярко.

След миг тя сведе лице.

— Добре ли познавате мосю Клифърд?

— Не бих казал.

Тя се обърна към него, леко пребледняла.

— Казвам се Валентин. Валентин Тисо. Макар да се познаваме от толкова малко време, ще позволите ли да ви помоля за една услуга?

— За мен ще бъде чест — с готовност се отзова събеседникът ѝ.

— Става дума за дребна услуга — тихо рече тя. — Обещайте ми да не говорите за мен с мосю Клифърд. Нито с когото и да било.

— Обещавам — зарече се Хейстингс, макар и объркан.

Девојката нервно се засмя.

— Бих желала да остана мистерия. Обикновен каприз.

— А аз се надявах, че ще разрешите на мосю Клифърд да ме представи в дома ви.

— В дома ми — повтори тя.

— Да, да ме запознае със семейството ви. Промяната в лицето на девојката го шокира.

— Простете — извика той. — Виждам, че казах нещо неуместно.

Тя разбра веднага.

— Родителите ми са мъртви — каза тя.

След известно мълчание Хейстингс заговори отново:

— Ще ви затрудни ли, ако ви помоля да ме приемете? Това влиза ли в обичаите?

— Не мога. — И тя погледна към него. — Простете, бих искала, но наистина не мога.

Той кимна, все още леко смутен.

— Не е заради нежелание, разберете. Аз ви харесвам; вие сте много мил към мен.

— Мил? — изненадан и объркан повтори той.

— Харесвам ви. Понякога ще се виждаме, ако желаете.

— Из домовете на приятели.

— Не, не сред домовете на приятели.

— А къде?

— Тук — заяви тя. В погледа ѝ се четеше предизвикателство.

— Излиза, че вие от Париж сте по-свободомислещи от нас — обяви младежът.

Валентин го погледна любопитно.

— Да, ние сме бохеми.

— Това е пленително — каза той.

— Погледнете, ще бъдем сред най-изискано общество — скромно каза тя и посочи към статуите на мъртви кралици, подредени над терасата.

Хейстингс я погледна възторжено; тя просия от успеха на остроумието си.

— Да — продължи Валентин, — аз ще бъда добре наблюдавана, защото се намираме под опеката на самите богове. Вижте, Аполон, Юнона и Венера. — Тя започна да отброява на пръстите си, обвити в ръкавица. — А също и Херкулес, Церера... Тази статуя не мога да различа.

Хейстингс се извърна към крилатото божество, в чиято сянка двамата се бяха настанили.

— Това е Любовта — каза той.

IV

— Тук е пристигнал един новичък — отбеляза Лафат, облегнат на статива си. — Тъй зелен и пресен, че Небесата да са му на помощ, ако се търкулне в някоя салатиера!

— Хейсид ли? — попита Буле. В момента той остъргваше картината си със строшен мастихин и мижеше доволно.

— Същият. Нямам представа как е раснал сред маргаритките, без кравите да са го опасали!

Буле прокара палец по платното си, за да добави малко атмосфера, както се изразяваше, хвърли поглед към модела, дръпна от лулата си и като установи, че тя е угаснала, зарови за клечка кибрит в чашката. Клечката запали право от гърба на другаря си.

— Иначе истинското му име е Хейстингс — продължи Лафат и захвърли парче хляб. — Същински новак. Той знае толкова за света — тук лицето му изрази томове знание за планетата, — колкото затворена девствена котка.

Отново притежател на запалена лула, Буле се бе заел да размазва другия край на картината си.

— Мда — говореше Лафат. — И, представяш ли си, той е на мнението, че всичко тук протича като в проклетото му селско ранчо. Разправя как красивите момичета сами се разхождали по улицата и как френските родители били представяни неистинно в Америка. Освен това казва, че намира френските момичета, макар да познава само едно, за не по-малко весели от американските. Аз се опитах да го вразумя, опитах се да го насоча що за момичета се разхождат сами или със студенти, а той беше или прекалено невинен, или прекалено глупав, за да чатне. Накрая му рекох открито, а той ме обяви за извратен глупак и ми обърна гръб.

— А ти даде ли му една подметка начален тласък? — осведоми се Буле с лениво любопитство.

— Не.

— Той те е нарекъл извратен глупак.

— И е бил прав — обади се Клифърд от своя триножник.

— Какво искаш да кажеш? — заекна Лафат, почервенял.

— Онова, същото — отвърна Клифърд.

— Някой да говори с теб? Това какво те засяга? — озъби се Буле.

Но не запази остротата си, защото Клифърд рязко се извърна към него.

— Да — натърти той. — Засяга ме. Известно време никой не каза нищо.

Тогава Клифърд напевно обяви:

— Ела, Хейстингс!

Хейстингс остави статива си и се приближи, кимвайки към смаяния Лафат.

— Този човек не ти се е понравил. Искан да ти кажа, че в мига, в който решиш да го сриташ, аз ще ти помогна.

Хейстингс засрамено каза:

— Аз просто не съм съгласен с възгледите му, нищо повече.

— Разбира се — каза Клифърд, хвана го под ръка и започна да обхожда ателието с него, за да го запознае с неколцина от приятелите си, при което всички новодошли се опулиха от завист. И ателието получи възможност да види, че Хейстингс, макар и новопристигнал, вече се намира в кръга на опитните и почитаните, на наистина талантивите.

Почивката свърши, моделът зае мястото си и работата се поднови сред познатия хор от песни и викове, съпътстващ работата на всички студенти на изкуството.

В пет часа моделът се прозина, протегна се и нахлузи панталоните си. Шумното съдържание на шест студия изпълни коридора и преля на улицата. Десет минути по-късно Хейстингс се намираше в трамвая в Монруж, а малко подир това към него се присъедини Клифърд.

Двамата слязоха на улица „Гей Люсак“.

— Аз винаги слизам тук — отбеляза Клифърд. — Обичам да се разхождам сред Люксембургската градина.

— Като стана дума за това — рече спътникът му — къде да те търся, ако поискам да се видим? Така и не разбрах къде живееш.

— Срещу твоята квартира.

— Студиото с градината? С бадемовите храсти, косовете...

— Същото — потвърди Клифърд. — Двамата с Елиът живеем там.

Хейстингс си припомни думите на госпожица Сузи Бинг за двамата американци отсреща и пребледня. А другият продължаваше:

— Най-добре да ми кажеш предварително, когато решиш да се отбиваш. За да мога да... да съм сигурен, че ще си бъда вкъщи — малко глупаво заключи той.

— Не бих искал да се срещам с някои от близките ви модели — усмихна се Хейстингс. — Ти сам знаеш, че моите възгледи са доста строги; предполагам, че ти би ги обявил за пуритански. Във всеки случай подобна среща не би ми се понравила. И бих се затруднил да определя поведението си.

— Разбирам — каза Клифърд и сърдечно добави: — сигурен съм, че с теб ще се разбираме, въпреки неодобрението ти към известни мои аспекти. Северн и Селби ще ти допаднат, защото... защото и те са като теб, друже.

Той помълча няколко мига.

— Има нещо, за което исках да поговорим. Става дума за онова момиче, с което ви запознах миналата седмица в парка. Валентин...

— Нито дума повече! — усмихнато възкликна Хейстингс.

— Това е тема, която не бива да бъде обсъждана!

— Защо...

— Не, нито дума! — весело настоя той. — Обещай ми, че няма да говориш за нея, освен ако аз не го поискам от теб.

— Добре, обещавам — изумено промълви Клифърд.

— Тя е очарователна девойка. След като ти си отиде, двамата с нея проведехме великолепен разговор. Благодарен съм ти, че ни запозна, но, пак повтарям, нито дума за нея, освен ако аз не поискам.

Другият поклати глава.

— Не забравяй обещанието си — сбогува се Хейстингс и сви към пансиона си.

А Клифърд се насочи към отсрещната страна на улицата и сред бръшляновата алея навлезе в двора си. Докато опипваше джобовете си за ключа, художникът си мърмореше:

— Интересно дали той... не, това би било невъзможно!

По време на отключването той се загледа в двете визитни картички, прикрепени върху вратата: „Фоксхол Клифърд“ „Ричард

Осбърн Елиът“.

— И защо толкова настоява да не говоря за нея? — промърмори той.

Отвъд вратата го посрещнаха два възторжени сивкави булдога, на чиито ласки той не обърна внимание, а се настани на канапето.

Елиът пушеше и скицираше с въглен край прозореца.

— Привет — каза той, без да извърща глава. Клифърд впери замислен поглед в тила му.

— Страхувам се, че този човек е прекалено невинен — тихо каза той и по-високо продължи: — Елиът, спомняш ли си онзи образ, за когото дъртият Байръм дойде да ни каже... когато трябваше да криеш Колет в гардероба...

— Да. Какво за него?

— Нищо. Той е голям наивник.

— Може — лаконично заяви Елиът.

— Ти не мислиш ли така? — попита Клифърд.

— Мисля. Освен това той здравата ще се озори, когато илюзиите му се окажат разгромени.

— Горко на онези, които ги разгромят.

— Може. Ти само почакай той да ни дойде на гости неочаквано...

С изключително доволен вид Клифърд си запали пура:

— Точно щях да кажа, че го помолих да не идва, без да оповести предварително. Така че имам възможност да отложа евентуалната оргия, която ти...

Елиът възкликна възмутено:

— Обзалагам се, че точно така си представил нещата пред него. Че само аз съм развратникът.

— Не точно — ухили се Клифърд. И продължи по-сериозно. — Не искам нещата, случващи се тук, да го притесняват. Той е добър човек. Жалко е, че ние не приличаме повече на него.

— Аз приличам — скромно отбеляза Елиът. — Но покрай теб...

— Още нищо не си чул! — викна другият. — Неотдавна успях да объркам нещата. Знаеш ли какво сторих? При първата ни среща на улицата (по-точно в парка) аз го запознах с Валентин!

— Той имаше ли нещо против?

— Повярвай — мрачно каза Клифърд, — този селски момък не подозира, че Валентин... си е Валентин, знаеш. Също както няма представа, че самият той е рядко присъствие в един квартал, където моралът е нещо изключително рядко. Чух разговор между негодника Лафат и онова дребно нищожество Буле. Казвам ти, Хейстингс е непокурен! Той е невинен и наивен, отраснал в малко селце и отгледан с идеята, че кръчмите са спирки към ада, а жените...

— Жените? — подкани го Елиът.

— Неговата представа за опасна жена вероятно е някоя библейска блудница.

— Вероятно — отвърна другият.

— Той е добър човек! — каза Клифърд. — И ако той е готов да смята, че светът е чист и невинен като неговото собствено сърце, то аз съм готов да смятам, че е прав.

Елиът изпили част от въглена, за да го изостри, и отново се обърна към скицата си с думите:

— От Ричард Озбърн той няма да чуе думи на песимизъм.

— Той ми послужи за урок — рече Клифърд. Подир това разгърна малка парфюмирана бележка върху розова хартия, оставена на масата пред него.

След прочитането ѝ се усмихна, започна да си тананика част от „Госпожица Елиет“ и седна да състави отговор на лист от най-качествената си хартия. Приключил с това, той си взе бастуна и се разходи из ателието, като продължаваше да си подсвирква.

— Излизаш ли? — попита другият, все така загледан в скицата си.

— Да — потвърди Клифърд. Въпреки това остана още няколко мига зад гърба на приятеля си и гледаше как последният подчертава сенките с помощта на парче хляб. — Утре е неделя.

— Е, и?

— Виждал ли си Колет?

— Не, тази вечер ще го сторя. Тя, Роудън и Жаклин ще дойдат в „Булан“. Предполагам, че двамата със Сесилия също ще присъстват?

— Не — отвърна Клифърд. — Днес Сесилия ще вечеря у дома, а аз... аз възнамерявам да ида в „Миньон“.

Елиът го погледна неодобрително.

— И без мен можете да се подготвите за излета — продължи той, като отбягваше да поглежда Елиът в очите.

— Какво си замислил сега?

— Нищо — протестира Клифърд.

— Аха, нищо — навъси се другарят му. — Човек не търчи към „Миньон“, когато останалите са се уговорили да се срещнат в „Булан“. Как се казва тя? Не, няма да питам това, няма смисъл! — Той започна да тропа по масата с лулата си, за да подчертае недоволството си. — Каква полза да се опитвам да те следя? Какво ще каже Сесилия? За това мислил ли си? Жалко е, че не можеш да изкараш два месеца в постоянство. Небеса, тук хората са снизходителни, но ти злоупотребяваш с добронамереността им, включително и с моята.

Тук Елиът се надигна, рязко си сложи шапката и се отправи към вратата.

— Бог знае защо някой би те търпял, но всички го правят, също като мен. Ако бях на мястото на Сесилия или на някоя от глупачките, с които си се заигравал и несъмнено ще продължаваш да се заиграваш, Бога ми, щях да те нашаря! Сега отивам в „Булан“ и както винаги ще те прикривам. Не ме интересува къде ще ходиш. Но, кълна се в черепа на студийния ни скелет, ако утре не се появиш със скициник в едната ръка и Сесилия под другата, ако не се появиш готов, повече няма да си губя времето с теб. Нека останалите да си мислят, каквото си щат. Приятна вечер.

Клифърд се усмихна с най-любезната усмивка, която можа да призове в този момент, и отново седна, вперил поглед във вратата. С помощта на часовника си той даде на Елиът десет минути преднина, после позвъни на портиера, като мърмореше:

— Небеса, защо, дяволите да ме вземат, правя това? Алфред — рече той, когато пронизващите очи на портиера се отзоваха, — обуй си хубавите обувки, сложи си най-хубавата шапка и върви да отнесеш това писмо до голямата бяла къща на улица „Драконова“. Няма да има отговор, *mon petit*^[1] Алфред.

Портиерът се отдалечи с изсумтяване, съчетало нежелание да изпълни възложението и привързаност към господин Клифърд. Междувременно младият творец се постара да облече най-доброто, което общият гардероб на двамата съквартиранти можеше да предложи. Той пристъпи към тези приготовления с грижа, като често

ги преустановяваше, за да посвири на банджо или да поиграе с булдозите, присъединявайки се към техния начин на придвижване. Тъй като му оставаха още два часа, той взе чифт от копринените чорапи на Елиът, който се зае да подмята на кучетата си, преди най-сетне да използва по предназначение. Подир това си запали цигара и подложи на оглед фрака си. От джобовете му изникнаха четири кърпички, ветрило и чифт смачкани ръкавици, дълги колкото ръката му. В крайна сметка стигна до заключението, че тази одежда не е в състояние да придаде eclatf на чара му, затова започна да се оглежда за заместител. Елиът беше прекалено слаб, пък и достъпът до неговите връхни дрехи понастоящем се намираше под ключ. Роудън сигурно се намираше в неговото положение... Хейстингс! Хейстингс щеше да му помогне. Но когато си нахлузи халат и прекоси улицата, бе осведомен, че търсеният от него е излязъл преди повече от час.

— Къде ли може да е отишъл? — промърмори Клифърд по-скоро на себе си, загледан в улицата.

Камериерката не знаеше, затова той ѝ се усмихна сияйно и се върна в студиото.

Хейстингс не се намираше далеч. Люксембургската градина беше на пет минути по улица „Света Богородица Полска“. Именно там седеше той, под сянката на крилат бог. Бе седял в продължение на час, зает да чопли земята с бастуна си и да се вглежда към стълбите на северната тераса, отвеждащи към фонтана. Слънцето розовееше над мъгливите склонове на Медон. Ивици облаци, откраднали от сиянието на светилото, закриваха северното небе; куполът на Дома на инвалидите блестеше като опал. Отвъд Двореца димът от някакъв комин се издигаше право във въздуха, морав, преди да премине пред слънцето, а после придобиващ огнен нюанс във въздуха. Високо над кестеновите дървета се издигаха двойните кули на църквата „Сен Сюлпис“.

Сив кос припяваше в недалечен храст; наоколо не спираха да прелитат гълъби. Светлината на дворцовите прозорци бе угаснала; куполът на Пантеона сияеше над северната тераса: същинска Валхала в небето. Под него, по протежение на терасата, мраморната редица на кралиците се вираше на запад.

От алеята, която минаваше край северната фасада на Люксембургския дворец, долитаха звуците на омнибуси и улична

гълчава. Хейстингс погледна към дворцовия часовник. Вече бе шест, неговият собствен часовник потвърждаваше. Младежът отново започна да размества чакъла. Между театър „Одеон“ и фонтана непрекъснато преминаваха хора. Свещеници в черно, с обуца със сребърни катарамии; бавни и спретнати войници; изящни гологлави момичета, понесли кутии за шапки; студенти с черни папки и цилиндри, нервни студенти с берети и големи бастуни, забързани офицери в тюркоазено и сребърно; замислени кавалеристи, покрити с прах; сладкарски чираци, пристъпващи в пълна немара за кошницата на главата си; парижки просяци, приведени и търсеци угарки по земята. Всички тези лица обхождаха фонтана и се отправяха към града, където светлините вече започваха да припламват. Печалните камбани на „Сен Сюлпис“ отброиха часа; часовниковата кула на двореца светна. Едва тогава забързани стъпки накараха Хейстингс да повдигне глава.

— Много се забавихте — каза той. Гласът му прозвуча дрезгаво; единствено изчервеното лице показваше колко дълго му се бе сторило чакането.

Тя отвърна:

— Забавиха ме... Много се раздразних заради това... И не мога да остана дълго.

Младата жена се настани до него и хвърли колеблив поглед към божеството над тях.

— Нима този нагъл Купидон още стои тук?

— И то с все крилете и колчана — каза Хейстингс, подминал жеста ѝ да не се надига почтително.

— Криле — промълви тя. — Да, криле, за да отлети, когато се отегчи. Не се съмнявам, че някой мъж е измислил да му сложи криле, иначе Купидон би бил непоносим.

— Така ли мислите?

— Ma foif — така мислят мъжете.

— А жените?

Тя отметна главица.

— Трябва да призная, че забравих за какво говорехме.

— Говорехме за любовта — каза Хейстингс.

— Аз не говорех за това — изтъкна девойката и отново извърна глава към мраморния бог. — Никак не го харесвам. Не вярвам, че той

умее да борави със стрелите си. В действителност той е страхливец, който се прокрадва из сумрака. Аз не одобрявам страхливостта — заключи тя и обърна гръб на Купидон.

— Аз мисля — тихо каза Хейстингс, — че той стреля сносно. И дори предупреждава.

— Това ли са вашите наблюдения, мосю Хейстингс?

Младежът я погледна в очите:

— Мисля, че той ме предупреждава.

— В такъв случай се вслушайте в предупреждението му възкликна тя и се засмя нервно. Говорейки, тя бе свалила ръкавиците си и сега ги поставяше отново. Приключила с това, тя погледна към часовника на двореца и се сепна. — Боже, колко е късно!

Девојката сгъна чадъра си, отново го разпери и повдигна очи към събеседника си.

— Не — каза той. — Няма да се вслушам в предупреждението му.

— Боже — отново въздъхна тя. — Той отново говори за онази статуя! — И косо погледна лицето му. — Мисля... Мисля, че вие сте влюбен.

— Не зная — промърмори Хейстингс. — Може би наистина е така.

Тя бързо отметна глава.

— Подобна вероятност като че ви въодушевява. — Тя прехапа устна и незабележимо потрепна, когато погледите им се срещнаха. Внезапен страх я накара да скочи, загледана в сенките.

— Студено ли ви е? — каза той, но тя не отвърна на въпроса му.

— Небеса, късно е... толкова е късно! Трябва да вървя... Приятна вечер.

За момент тя му подаде ръката си, преди да я отдръпне сепнато.

— Какво има? — настоя Хейстингс. — От какво се боите? Тя го изгледа странно.

— Не, не съм уплашена... вие сте много добър към мен...

— Бога ми! — избухна той. — Какво искате да кажете с това? Вече за трети път заявявате подобно нещо, без да обясните!

Звукът на барабан, долетял откъм караулната на двореца, го прекъсна.

— Чуйте прошепна тя. — Вече затварят парка. Късно е, толкова е късно!

Тропотът се доближаваше все по-близо и по-близо; скоро силуетът на барабанчика закри част от небето над източната тераса. Чезнещата светлина се задържа за момент върху колана и щика му, преди стопанинът им да ги отведе в сенките, където да разбуди ехото с удари на палките си. По протежение на източната тераса звукът утихна, за да започне да се усилва отново. Нарастващата му острота пое по алеята край бронзовия лъв и зави към северната тераса. Тук ехото отскачаше от сивата стена на двореца; ето че барабанчикът вече изникваше пред тях; червените му панталони се открояваха по чудат начин в настъпващия сумрак; месинговият отблясък на барабана и щика прибавяше слабо сияние, пагоните подскачаха върху раменете му. Той отмина, оставил екот след себе си. Само блясъкът на канчето му остана да се вижда сред дърветата. В този момент стражите подеха монотонните си викове, оповестяващи затварянето на парка; откъм казармите на улица „Гурнон“ протръби рог.

— On ferme! On ferme!

— Приятна вечер — прошепна тя. — Тази вечер трябва да се върна сама.

Когато тя изчезна отвъд северната тераса, Хейстингс се отпусна обратно на пейката и остана да седи там, докато допир по рамото и проблясъкът на щикове не го прогониха.

Девојката прекоси градината и пое по улица „Медичи“, за да достигне булеварда. На ъгъла тя купи букетче виолетки и се отправи към улица „Школна“. Пред кафене „Булан“ бе спряла кола, от която тъкмо скачаше красива девојка, подпомагана от Елиът.

— Валентин! — възкликна слизащата. — Ела с нас.

— Не мога — рече тя, спирайки за миг. — Имам среща в „Миньон“.

— С Виктор? — засмя се познатата ѝ, а Валентин кимна и се насочи към булевард „Сен Жермен“. Там тя закри малко по-бързо, за да избегне веселата компания, седнала пред кафене „Клюни“ и отправила ѝ покана. Пред вратата на ресторант „Миньон“ стоеше негър в ливрея, който учтиво свали шапка.

— Изпратете ми Южен — каза тя при влизането си. Коридорът от дясната страна на главния салон я отведе до редица облицовани

врати. Тук тя се размина със сервитьор и повтори молбата си да види Южен. Последният скоро се появи, безшумен, и се поклони.

— Мадам.

— Кой е тук?

— Стайте са празни, мадам; в частния салон са мадам Маделон и мосю Гей, мосю дьо Кламар, мосю Клисон, мадам Мари и тяхната компания. — Той се огледа, поклони се отново и додаде: — Мосю ви очаква от половин час.

И Южен потропа на една от вратите — онази с номер шест. Клифърд отвори вратата и девойката влезе. Сервитьорът я съпроводи отвъд прага и изчезна, прошепвайки:

— Бъдете така добри да позвъните, когато сте готови с поръчката.

Клифърд ѝ помогна да си свали палтото и взе шапката и чадъра ѝ. Тя се настани на масичката срещу него, усмихна се и опря брадичка върху дланите си.

— Какво правиш тук? — попита тя.

— Чакам — отвърна Клифърд.

За момент тя се обърна към огледалото. Широките сини очи, къдравата коса, правият нос и дребните устни се отразиха само за миг; сега стъклената повърхност отразяваше тила и гърба ѝ.

— Тъй обръщам гръб на суетата — обяви тя и отново се подпря на масата. — Какво правиш тук?

— Чакам те — повтори Клифърд, леко смутен.

— А Сесилия?

— Не започвай, Валентин...

— Знаеш ли — спокойно продължи тя, — държанието ти не ми харесва.

Той позвъни за Южен, за да прикрие объркването си.

Имаше гъста крем супа и шампанско. Блюдата се редуваха с обичайната последователност, докато накрая не пристигна кафето, а на масата не остана нищо друго, освен малка сребърна лампа.

— Валентин — поде Клифърд, получил разрешението ѝ да запуши, — на театър ли искаш да отидем? Или в „Елдорадо“? Или на цирк? Или...

— Предпочитам да остана тук — отвърна тя.

— Боя се, че не бих могъл да те развеселя — каза той, поласкан.

— Напротив, ти си по-забавен от „Елдорадо“.

— Не е хубаво да се подиграваш на хората, Валентин. Нали знаеш какво казват: смехът убива...

— Какво убива смехът?

— Знаеш... Любовта и прочие.

Тя буквално се смя до сълзи.

— Тогава той е мъртъв! — извика тя.

Клифърд я гледаше с нарастващо притеснение.

— Знаеш ли защо дойдох?

— Не — смутено отвърна той. — Не зная.

— От колко време си мой партньор?

Това питане до известна степен го сепна.

— Да видим... Около година.

— Да, година. И не ти ли омръзна?

Той не отговори.

— Не знаеш ли, че те познавам прекалено добре, за да... за да се влюбя в теб? Не знаеш ли, че сме прекалено добри и прекалено стари приятели, за да се случи това? А дори и да не бяхме, мислиш ли, че нямаше да узная миналото ти, мосю Клифърд?

— Недей да бъдеш толкова саркастична — каза той. — Грубостта не ти подхожда, Валентин.

— Не съм груба. Мила съм. Дори прекалено мила — към теб и към Сесилия.

— На Сесилия вече й омръзна от мен.

— Надявам се да е така — отвърна девойката. — Тя заслужава по-добра съдба. Знаеш ли каква репутация ти се носи в квартала? На непостоянен човек. На най-непостоянния, непоправим и сериозен колкото комар в лятна нощ. Клетата Сесилия!

Думите й видимо жегнаха Клифърд. Тя продължи по-меко:

— Аз те харесвам. Знаеш това. Всички те харесват. Тук ти си като глезено дете. Всичко ти е разрешено и всеки си затваря очите. Но не всеки е склонен да стане жертва на капризите.

— Капризи! — повтори той. — Небеса, ако момичетата от Латинския квартал не са капризни...

— Сега не говорим за това. Точно ти ли ще ги съдиш? Защо си дошъл тук тази вечер? Аз ще ти кажа защо! — извика тя. — Мосю

получава бележчица, изпраща отговорченце, облича се в най-гиздавите си доспехи на завоевател...

— Нищо подобно — изчерви се Клифърд.

— Сторил си го. Типично за теб — подсмихна се тя. Следващите й думи бяха изречени тихо. — Аз се намирам изцяло в твоите ръце, но зная, че това са ръцете на приятел. Дойдох, за да ти покажа, че го осъзнавам напълно. И по тази причина искам да те помоля... за една услуга.

Клифърд отвори очи, но не каза нищо.

— Много съм притеснена. Става дума за мосю Хейстингс.

— Какво за него? — с известна изненада запита Клифърд.

— Искам да те помоля — тя говореше все така тихо, — да те помоля... ако в някой от разговорите ви стане дума за мен... да не споменаваш...

— В разговорите ни няма да става дума за теб — тихо каза той.

— А можеш ли... да попречиш и на другите да говорят за това?

— Да, стига да присъствам. Може ли да се осведомя за причината за тази ти молба?

— Това не е справедливо — промълви тя. — Ти знаеш какво мисли той за мен. И всички останали жени. Ти сам знаеш колко различен е той от теб и останалите. Никога не бях срещала мъж като мосю Хейстингс.

Клифърд бе оставил цигарата си да угасне.

— Аз почти се боя от него... Страхувам се, че той ще узнае какви сме всички ние. Но аз не искам той да знае! Не искам той да... да извърне лице от мен... и да спре да ми говори по досегашния начин. Ти, ти и всички останали няма как да знаете какво изпитвам. Не можех да повярвам, че той е толкова добър и... и благороден. Не искам той да узнава, не и толкова скоро. О, той ще узнае, рано или късно ще узнае сам... и тогава ще се отврати от мен. Но защо!? — разпалено извика тя. — Защо той да се отвращава от мен, а не от вас?

Клифърд засрамено погледна цигарата си. Младата жена се надигна, пребледняла.

— Той е твой приятел... Ти имаш право да го предупредиш.

— Да, той е мой приятел — след известно мълчание каза той.

Няколко секунди след това двамата се гледаха мълчаливо. Тогава тя извика:

— Заклевам се във всичко, което е свято за мен, няма да ти се налага да го предупреждаваш!

— Ще ти се доверя — любезно отвърна събеседникът ѝ.

[1] Малки ми (фр.). — Б.пр. ↑

V

За Хейстингс месецът мина бързо, с малко забележителни моменти. Малко, но все пак запомнящи се. Един от тях включваше болезнена среща на Капуцинския булевард, в която той се бе натъкнал на мосю Блейдън в компанията на бърливо младо лице, чийто смях го бе смутил. Когато най-сетне бе успял да избяга от кафенето, в което мосю Блейдън го бе замъкнал, на Хейстингс му се струваше, че целият булевард се е вторачил в него. По-късно споменът за младото лице, придружавало мосю Блейдън, го накара да се изчерви пламенно; в пансиона той се върна в тъй лошо настроение, че госпожица Бинг загрижено го посъветва да вземе мерки за носталгията веднага.

Имаше и друга, не по-малко запомняща се случка. Една съботна сутрин, подтикнат от самота, той бе излязъл да се разходи и бе достигнал гарата „Сен Лазар“. Все още бе рано за закуска, но въпреки това той бе влязъл в ресторанта и бе седнал край прозореца. Там; докато го обръщаше да призове някой сервитьор, се сблъска със забързан клиент. Наместо очакваното извинение за удара по главата, Хейстингс получи потупване по рамото, придружено с възклицанието:

— Мътните да ме вземат, ти пък какво правиш тук, друже? Това се оказа Роудън, който го повлече със себе си. Макар и протестиращ, Хейстингс се бе озовал в едно от отделните помещения на ресторанта, където Клифърд, изчервен, бе скочил от масата и го бе приветствал със сепнат вид, отчасти смекчен от искрената радост на Роудън и изключителната любезност на Елиът. Последният го бе запознал с три омайни момичета, които го приветстваха тъй чаровно и се присъединиха към настояването на Роудън, така че Хейстингс веднага се бе съгласил да се присъедини към тях. Елиът накратко бе разказал предстоящия излет до Ла Рош и Хейстингс възторжено бе излял омлета си и бе отвърщал на окуражаващите усмивки на Сесилия, Колет и Жаклин. Междувременно Клифърд шепнешком бе обявявал Роудън за магаре. Клетият Роудън се бе навъсил, но тогава Елиът, усетил

развитието на нещата, изтъкна, че всички ще извлекат най-доброто от ситуацията.

— А ти млъкни — каза той на Клифърд. — Това е съдба, точка по въпроса.

— По-скоро това е Роудън — промърмори Клифърд и предъвка усмивката си. В крайна сметка той не беше бавачка на Хейстингс. И тъй, седмината се качиха на влака за Хавър в девет и петнадесет и слязоха на алената гара „Ла Рош“, въоръжени със слънчобрани, въдици и една тръстикова пръчка, понесена от Хейстингс. Те се разположиха сред смокинова горичка край река Елт и Клифърд, техен водител във въпросите по спортменството, встъпи в длъжност.

— Роудън — заяви той — раздели мухите си с Елиът и го дръж под око. Той има навика да поставя тежести. И не му позволявай да се рови за червеи.

Елиът възрази, но сред всеобщия смях бе принуден да се усмихне.

— Повдига ми се от вас — обяви той. — Да не мислите, че за първи път ловя пъстърви?

— Лично аз бих се радвал да те видя да уловиш нещо — каза Клифърд и избегна хвърлената към него кукичка. Подир това се зае да подготвя трите въдици, предназначени да носят радост и улов на Сесилия, Колет и Жаклин. Със сериозна тържественост той пригоди към всяка корда по една сачма, кукичка и пълно перо за плувка.

— Аз изобщо няма да докосна червеите — оповести Сесилия и потръпна.

Жаклин и Колет побързаха да се присъединят към нея, затова Хейстингс любезно предложи услугите си в тази насока, а също и в откачането на уловените риби. Но Сесилия, очевидно запленена от мухите на Клифърд, реши да взема уроци от майстора и скоро изчезна нагоре по реката, следвана от него.

Елиът колебливо погледна към Колет.

— Лично аз предпочитам кротушките — решително отговори дамата. — Двамата с мосю Роудън сте свободни да ловите на воля. Нали тъй, Жаклин?

— Определено — отвърна запитаната.

Елиът се занимаваше с въдицата и макарата си.

— Сложил си макарата неправилно — отбеляза Роудън.

Тук Елиът не издържа и отново хвърли поглед към Колет.

— Струва ми се, че няма да хвърлям мухи точно сега — поде той. — Пръчката на Сесилия остана и...

— Това не е пръчка — поправи го Роудън.

— Хубаво. Въдицата — продължи Елиът и понечи да последва двете девойки, но Роудън го улови за яката.

— Стой тук! Представи си човек да слага плавка и тежест на въдица за мухи! Ела.

На мястото, където скромната малка Епт се стича към Сена, край тревистия бряг гъмжи от кротушки. Именно на този бряг седяха Колет и Жаклин, потънали в оживен разговор. Двете наблюдаваха потрепването на алените пера, а Хейстингс, положил шапка върху лицето си и полегнал върху мъха, се вслушваше в гласовете им и галантно се притичаше да откачи уловената рибка в моментите, когато плясъкът на изтеглена въдица и полузадавен възклик оповестяха улов. През клоните се процеждаха слънчеви лъчи и птичи песни. Черно-бели свраки подскачаха наоколо и разсичаха въздуха с опашки. Синьо-бели сойки се обаждаха сред дърветата; наблизо, край полята пшеница, се виеше ястреб.

В Сена чайка се спускаше над водата като перо. Въздухът бе свеж и застинал. Почти никакви листа не помръдваха. Долитаха слаби звуци от далечна ферма, пронизително кукуригане и глухо лаене. Рядко през реката минаваха съдове — ферибот, на чийто корпус бе изписано „Оса 27“, влачеше шлепове подире си, а по-късно мина платноходка, понесла се по течението към сънливия Руан.

Слабо, но освежаващо ухание на земя и влага изпълваше въздуха; оранжевите криле на пеперуди трептяха над тревата. Подребни техни посестрими се щураха сред леса.

Хейстингс си мислеше за Валентин. В два часа следобед Елиът се появи, признавайки, че е избягал от Роудън, настани се край Колет и се приготви да задреме доволно.

— Къде са ти пъстървите? — осведоми се Колет.

— Още са живи — промърмори Елиът и бързо заспа.

Роудън се появи малко по-късно, хвърли кисел поглед към дремещия и показа три пъстърви с червени коремчета.

— Това — лениво се усмихна Хейстингс — е резултатът от мъчителния труд. Избиването на тези дребни рибки с малко пера.

Роудън не си направи труда да му отговори. Колет улови нова кротушка и събуди Елиът, който кисело подири с поглед кошниците с храна: Клифърд и Сесилия се бяха появили и настояваха да се подкрепят. Роклята на Сесилия бе подгизнала, а ръкавиците ѝ бяха скъсани, но тя изглеждаше щастлива. Клифърд, понесъл килограмова пъстърва, прие аплодисментите на спътниците си.

— Как я улови? — попита Елиът.

Ентусиазираната Сесилия разказа битката, а после Клифърд възхвали нейните умения с мухата: за доказателство той извади от кошницата си главуш, който почти се равнявал на пъстърва.

Всички похапнаха с апетит; Хейстингс бе обявен за очарователен. Той много се зарадва на това, макар на моменти да му се струваше, че във Франция флиртът позволява неща, които в Милбрук, Кънектикът, не биха могли да се нарекат приемливи. Струваше му се, че Сесилия би могла да проявява по-голяма сдържаност към Клифърд, а Жаклин би могла да седи малко по-далеч от Роудън. И че нищо не задължава Колет да не откъсва очи от лицето на Елиът. Въпреки това той хареса излета — с изключение на моментите, когато мислите му се насочваха към Валентин: в тях Хейстингс усещаше, че се намира много далеч от нея. Ла Рош се намира поне на час и половина път от Париж. Истина беше и това, че сърцето му се ускори радостно, когато в осем вечерта той отново се озова на гарата „Сен Лазар“, обратно в града, приютил Валентин.

— Непременно трябва да дойдете с нас и следващия път! — казаха спътниците му на сбогуване.

Той обеща и гледа как те по двойки изчезват сред притъмняващия град. Толкова дълго стоя, че когато най-накрая се откъсна от унеса, лампите на обширния булевард проблясваха като луни.

VI

На следващата сутрин той се събуди развълнуван, защото първата му мисъл бе за Валентин.

Слънцето вече позлатяваше кулите на катедралата „Света Богородица“; трополенето на работническите дървени обуца остро отекваше по улицата, а отсреща кос, кацнал сред розов бадемов храст, замаяно изливаше трели.

Той реши да събуди Клифърд за една бърза сутрешна разходка. Надяваше се по-късно да успее да го убеди за посещение в американската църква. Портиерът Алфред миеше асфалтовата алея пред студиото.

— Мосю Елиът? — каза той в отговор на небрежното запитване.

— Je ne sais pas.^[1]

— А мосю Клифърд? — попита Хейстингс, леко объркан.

— Мосю Клифърд — иронично отвърна портиерът — ще се радва да ви види, защото той си легна по светло. Всъщност той се прибра преди малко.

И портиерът се впусна да хвали хората, които никога не прекарвали нощта навън и не се прибирали в часове, при които и жандармите спят. Освен това не пропусна да изтъкне ползите от съдържаността и демонстративно отпи от фонтана в двора.

— Мисля, че няма да го безпокоя — заяви Хейстингс.

— Ако разрешите, мосю — изръмжа портиерът, — струва ми се, че ще сторите добре да го обезпокоите. Има вероятност той да се нуждае от помощ. Аз не мога да помогна, защото мен той замеря с ботуши и четки. Цяло чудо ще бъде, ако не е запалил нещо със свещта си.

Хейстингс се поколеба за момент, преглътна неудоволствието си от подобна мисия, прекоси градината и почука на вратата на студиото. Никакъв отговор не последна, затова той почука отново. Този път имаше реакция: нещо удари вътрешната страна на вратата.

— Това беше ботуш — оповести портиерът. Той използва собствения си ключ и направи знак на Хейстингс да влиза. Клифърд, в омачкано вечерно облекло, седеше наред стаята. В ръката си той стискаше обувка. Появата на госта не го изненада.

— Добро утро. Пиърсов сапун ли използваш? — попита том с небрежно махване с ръка и с още по-небрежна усмивка.

Сърцето на Хейстингс се сви.

— За Бога, Клифърд, върви да си лягаш.

— Не и докато онзи... онзи Алфред си вре носа тук, а аз имам готова за мятане обувка.

Хейстингс угаси свещта, повдигна шапката и бастуна му и каза с неприкрито чувство:

— Това е отвратително, Клифърд. Не съм и подозирал, че правиш подобно нещо.

— Аз пък подозирах.

— Къде е Елиът?

— Старче — поде Клифърд, пиянски сантиментален, — провидението, което се грижи врабчетата и прочие да не остават гладни, е разпростряло ръка над блудния...

— Къде е Елиът?

Но Клифърд само заклати глава.

— Навън. Някъде. — И внезапно обзет от желание да зърне отсъстващия си другар, той започна да го зове.

Шокираният Хейстингс мълчаливо седна в креслото. След като проля няколко горещи сълзи, Клифърд отново се развесели и с изключителна предпазливост се надигна.

— Старче, искаш ли да видиш чудо? Сега ще го видиш. — Той замълча и се усмихна глуповато.

— Чудо — повтори той.

Хейстингс предположи, че другият загатва за задържането си прав, затова не каза нищо.

— Отивам да си лягам — оповести той. — Клифърд Клетти отива да си ляга. Ей го чудото!

И той действително стори това, съумявайки да прецени разстоянието и да запази равновесие — проява, която би му спечелила пълното одобрение на Елиът, ако последният бе присъствал в качеството си на *connoisseur*. Само че Елиът отсъстваше. Хейстингс го

откри половин час по-късно, на пейка в Люксембургската градина, от която Елиът го посрещна със снизходителна усмивка. Въпреки това той позволи да бъде отведен обратно до изхода на парка, където със сносен поклон отказа допълнителна помощ и се затътри по улица „Вавен“.

Хейстингс го наблюдаваше известно време, за да се убеди в сигурността на походката му, преди да се върне при фонтана. В началото се чувстваше потиснат; трябваше да мине известно време, преди чистият утринен въздух да смогне да оправи настроението му и да разведри сърцето му. Тогава младежът се намести по-удобно под сянката на крилатия бог.

За свежестта на въздуха допринасяше уханието на портокалови цветове. Наоколо гълъби се плацикаха, изливаха вода върху гърдите си или се отпускаха почти до шия в басейна. Вrabчетата също изявяваха значимо присъствие, плакнеха прашни перца в бистрия вир и чикчирикаха усилено. Под чинарите, обграждащи езерото срещу фонтана на Мария Медичи, водни кокошки кълвяха тревата или важно пристъпваха, отправени към някаква цел, известна само на тях.

Пеперуди, все още сковани от хладната нощ под люляковите листа, пълзяха по белия флокс или тромаво се издигаха към някой затоплен от слънцето храст. Пчелите вече сновяха сред знойките; няколко сиви мухи с кафеникави очи се препичаха на слънце, издигаха се в гонитба и отново се връщаха, потриващи крачка.

Часовите крачеха енергично пред помещенията си. На моменти те поспираха и поглеждаха към караулното за появата на следващата стража.

Най-сетне очакваната смяна се появи с шумни стъпки и дрънчене на щикове; церемониалната формалност бе разменена и освободените се отдалечиха с шумно хрущене.

Слаб звън долетя от часовниковата кула на двореца; плътната камбана на „Сен Сюлпис“ повтори оповестяването. Хейстингс продължаваше да бленува в сянката на бога. Друг посетител на парка се настани на неговата пейка. В началото той не обърна внимание. Едва подир първите думи на посетителя той повдигна очи.

— Вие! И то по това време?

— Бях притеснена, не можех да заспя. — С по-тих, щастлив глас тя додаде. — Ами вие какво правите тук? По това време?

— Аз спях добре, слънцето ме събуди.

— А аз не можах да спя — повтори тя. За момент някаква неопределима сянка докосна погледа ѝ. Тогава тя се усмихна. — Толкова се радвам... Сякаш предчувствах, че ще ви открия тук. Не се смейте, аз вярвам в сънищата.

— Наистина ли сте сънували, че ще ме намерите тук?

— Мисля, че сънувах с отворени очи — призна тя.

Известно време двамата мълчаха, подчертаващи с мълчание радостта от взаимното присъствие. Пък и мълчанието им бе красноречиво: плахи усмивки и погледи, вдъхновени от мислите, непрекъснато се докосваха. Когато устните най-сетне се раздвижиха и отново се понесоха думи, последните изглеждаха почти излишни. Изреченото не беше особено дълбокомислено. Може би най-ценните думи, отронили се от Хейстингс, се отнасяха до закуската.

— Още не съм пила сутрешния си шоколад — призна тя. — Впрочем, вие сте голям материалист.

— Валентин — импулсивно каза младежът, — ще ми се... иска ми се поне веднъж... само днес... да ми посветите целия си ден.

— Божичко — усмихна се тя. — Не само материалист, но и егоист!

— Не егоист, а просто гладен. — Той я погледна.

— И канибал!

— Какво ще кажете, Валентин?

— Шоколадът ми...

— Изпийте го с мен.

— No dejeuner...

— Да закусим заедно в Сен Клу.

— Не мога...

— Заедно — цял ден заедно. Какво ще кажете, Валентин?

Тя мълчеше.

— Само един път — настояваше Хейстингс.

Отново неопределимата сянка затъмни очите ѝ за миг. Подир това девойката въздъхна.

— Добре. Но само веднъж.

— Цял ден? — каза той, страхуващ се да повярва на щастието си.

— Цял ден — усмихна се събеседничката му. — Умирам от глад! Хейстингс се засмя възторжено.

— Вие сте непоправима материалистка!

На булевард „Сен Мишел“ има сладкарница със синьо-бяла фасада и спретната вътрешност. Нейна съдържателка е млада жена с кестенява коса, която съвършено владее френски, макар да се отзовава на името Мърфи. Въпросната жена ги приветства с усмивка и със замах разстла пряспа салфетка върху една от цинковите маси за двама. Подир това им донесе две чаши с шоколад и кошница с още топли кроасани.

Златистите бучки масло, всяка щампована с детелина, бяха съсредоточили уханието на нормандските ливади.

— Великолепно! — изрекоха двамата едновременно и подир това се засмяха.

— Единни в мисълта — поде той.

— Глупости — прекъсна го Валентин, изчервена. — Аз си мисля колко бих искала да изям един кроасан.

— Аз също — победоносно обяви Хейстингс. — Това потвърждава думите ми.

Двамата се впуснаха в спор: тя го обвини в поведение, недостойно и за малко дете, а той категорично отхвърляше това и отправяше обвинения на свой ред. Това принуди и госпожица Мърфи да се засмее с разбиране; последният кроасан бе изяден като примирие. Подир това двамата се надигнаха и Валентин взе спътника си под ръка. Двамата се сбогуваха сърдечно със съдържателката, която им извика весело:

— Bonjour, madame! Bonjour, monsieur! — И остана загледана в тях. Пред очите ѝ те спряха файтон и се качиха в него. — Dieu! Qu'il est beau! — въздъхна тя и подир миг добави. — Интересно дали са съпрузи? Ma foi ils ont bien l'air^[2]

Файтонът пое по улица „Медичи“, зави по улица „Вожирар“, която следва до пресечката ѝ с улица „Рен“. Последната го отведе до гара „Монпарнас“. Двамата пристигнаха точно навреме, за да хванат влака: качиха се почти едновременно с последния звънец. Железопътният служител затвори вратата на купето им; изпищя свирка, на която отвърна ревят на локомотива. Дългият влак се отдели от гарата и започна да набира скорост все по-бързо и по-бързо сред утринта. От отворения прозорец нахлуваше летен ветрец, който си играеше с перчема на девойката.

— Имаме цяло купе само за нас — каза Хейстингс.

Валентин седеше до прозореца, с блеснали очи и полуотворени устни. Вятърът продължаваше да разрошва къдриците ѝ и да си играе с панделките под брадичката ѝ. С едно бързо движение тя ги развърза, изтегли дълга игла и свали шапчицата си, за да я остави на седалката до себе си. Влакът летеше.

Руменина започваше да изпълва бузите ѝ. Всеки бързо погълнат дъх прелиташе през лилиите край шията ѝ. Дървета, къщи и езера прелитаха края тях, засенчени от слели се в облак телеграфни стълбове.

— По-бързо! По-бързо! — възкликна тя.

Неговият поглед не се отделяше от очите ѝ. А Валентин, широко разтворила клепачи, зад които надничаше синева, оставаше загледана в нещо далеч напред: нещо, което не се приближаваше, а продължаваше да тича на същото разстояние пред тях.

Дали това беше хоризонтът, разкъсан ту от мрачината на склон, ту от кръста на провинциален храм? Дали това беше призрачното очертание на лятната луна, едва долавящо се сред небето?

— По-бързо! По-бързо! — викаше Валентин.

Купето се тресеше; полята прелитаха край тях в изумрудено. Хейстингс постепенно се зарази от въодушевлението ѝ; неговото лице също просия.

— Погледнете! — провикна се спътничката му, несъзнателно улови ръката му и го придърпа до прозореца и до себе си. — Да надникнем заедно!

Той видя единствено движението на устните ѝ; отразеният екот на колелата отвя гласа ѝ. Въпреки това ръката му стисна нейната; младежът се приближи до отвора. Вятърът засвистя край тях.

— Не се навеждайте толкова, Валентин, пазете се! — сепна се той.

Под тях, през подпорите на моста, проблясваха водите на широка река. Подир нея влакът навлезе в тунел, отвъд който очакваха поредни зелени поля. Вятърът отново започна да свисти около тях. Девојката продължаваше да стои приведена навън; Хейстингс я улови през кръста и извика:

— Бъдете внимателна, Валентин, моля ви!

— По-бързо, по-бързо! — мълвеше тя. — Далеч от света, далеч от страната, по-бързо и далеч от света!

— Какво си говорите, Валентин? — каза той. Но и сам не чу думите си; вятърът ги тласна обратно в гърлото му.

Ни младата жена го чу, отдръпна се от прозореца и погледна към ръката, обгърнала я в защита. Тогава тя повдигна очи към неговите. Вагонът продължаваше да се поклаща сред дрънчене на прозорци. Влакът летеше през гора; на непредвидими интервали сред клоните пламваше слънце. Хейстингс се вглеждаше в измъчените ѝ очи; той я привлече към себе си и целуна полуразтворените устни, а тя извика горчиво и безнадеждно:

— Не... Не!

Но той продължаваше да я притиска силно към себе си и да шепне за искрена обич и страст.

— Не... не... Аз обещах... Трябва да знаете... аз не съм достойна...

Чистото му сърце не бе способно да придаде смисъл на тези ѝ думи, нито тогава, нито когато и да било. Скоро тя утихна и отпусна глава на гърдите му. Хейстингс се облегна на прозореца, заслушан в свистящия вятър. Радостният му пулс биеше много по-оживено от ритъма на локомотива. Гората бе останала зад тях; вече нямаше какво да скрива слънцето и да му пречи да залива света с яркота. Валентин повдигна очи и се загледа през прозореца. Тя започна и да говори, но гласът ѝ бе слаб и принуди младежа да приближи глава до нея и да се вслуша.

— Не мога да се отскубна от вас, защото съм прекалено слаба. Още в самото начало вие ме покорихте — завладяхте сърцето и душата ми. Аз наруших думата си към човек, който ми се доверяваше, но ви казах всичко. Какво значение има останалото?

Той се усмихваше на нейната невинност, а тя боготвореше неговата.

[1] Не зная. (фр.). — Б.пр. ↑

[2] Дватамата изглеждат много щастливи (фр.). — Б.пр. ↑

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.